

Västkuststiftelsen

NATURVÅRD * FRILUFTSLIV

Stiftelsen för västsvenska fritidsområden

Verksamhetsberättelse
Årsredovisning

2016

Västkuststiftelsen

NATURVÅRD ✱ FRILUFTSLIV

Stiftelsen för västsvenska fritidsområden
Organisationsnummer 857201-9076

Västkuststiftelsen förvaltar omkring 260 av naturreservaten i västra Sverige omfattande cirka 40 000 hektar. Vi arbetar för att värdefull natur skyddas som naturreservat och för att naturområden görs tillgängliga för friluftsliv.

Bakom Västkuststiftelsen står Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund. Länsstyrelsen beslutar om naturreservat och ger Stiftelsen i uppdrag att förvalta dessa.

Västkuststiftelsen har genom åren bidragit till att skydda många områden. Stiftelsen äger omkring 3 800 hektar mark med ett anskaffningsvärde på drygt 30 miljoner kronor. Under årens lopp har Stiftelsen bidragit med ytterligare 15 miljoner kronor till intrångsersättningar eller bidrag vid köp, så att många av naturreservaten har kunnat bildas.

Ur stadgarna:

Stiftelsen har till ändamål att genom tillskapandet och förvaltandet av en fond åt nuvarande och kommande generationer bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsvrige ävensom för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden.

Bilden på omslaget visar den nya bron till Kalvö

Året som gått

Nya reservat och förvaltningsuppdrag i Västra Götalands län

Västkoststiftelsen har under året fått länsstyrelsens uppdrag att vara naturvårdsförvaltare för 13 nya naturreservat i Västra Götalands län. Det är främst skogar med höga naturvärden. Ett av dessa är **Knäckekullarna med Falkberget** i Vänersborgs kommun som blev länets 500:de naturreservat. Västkoststiftelsen förvaltar därmed drygt 250 naturreservat i Bohuslän, Dalsland och de västra delarna av Västergötland.

Genom bildandet av naturreservatet **Kynnefjäll – Sätret** i Tanums kommun är nu nästan 2 000 hektar skog och myr, som är värdefullt både för friluftsliv och naturvård, skyddat som naturreservat på Kynnefjäll. På sommaren 2014 utbröt en skogsbrand på "fjället" och det är nu hela brandfältet om cirka 200 hektar som skyddas genom samverkan med berörda markägare. Brandfältet utgör en speciell miljö för många insekter och växter. Den brandskadade veden och de lövbestånd som växer upp efteråt skapar förutsättningar för arter som annars är hårt tillbakaträngda i skogslandskapet. På bergsryggarna finns också tallar som är över 300 år gamla och som överlevt den skoglösa perioden på "fjället".

Naturreservatet **Harkerudssjöns gammelskog** i Munkedals kommun omfattar cirka 150 hektar naturskog där merparten av barrträden är 120 år och enstaka tallar som är över 200 år. Skogen är till stor del orörd med mycket torrakor och död ved samt en intressant lavföra med flera rödlistade arter, exempelvis lunglav, blylav och njurlav.

Mindre hackspett

I Bengtsfors kommun har länsstyrelsen bildat naturreservaten **Åsnebo, Skåpenäs, Dackehögen** och **Rumpesjön**. Naturen är mycket omväxlande i områdena. Naturreservatet **Åsnebo** utgörs till stora delar av granskog med stort inslag av lövträd, som växer i de kalkpåverkade marksluttningarna ned mot Laxsjöns östra sida. Det finns ett stort inslag av hassel och try samt spridda lönnar och andra ädla lövträd. I **Skåpenäs** finns lövskog med alm och ask. I branterna växer många äldre träd. Nötkråka och mindre hackspett är två fågelarter som trivs i området. Naturreservatet **Dackehögen** består av en mosaik av olika skogsmiljöer och har bitvis en kalkrik berggrund, som ger förutsättningar för en hög artrikedom med olika kalkkrävande växter. Särskilt framträdande är de stora bestånden av blåsippor. Lövträden skall gynnas till nytta för fågellivet. I övrigt får skogsmiljöerna utvecklas fritt. I anslutning till en loge, som är det enda som finns kvar av gårdsbebyggelsen på Dackehögen, skall med naturvårdande insatser de gamla ängsmarkerna restaureras. Naturreservatet **Rumpesjön** domineras av gammal tallskog varav många träd är mer än 200 år. Det finns också sumpskog, barrblandskog och lövbevuxna rasbranter. I anslutning till naturreservaten Åsnebo, Skåpenäs och Dackehögen anläggs parkeringsplatser och vandringsleder. För att komma till Rumpesjön får man vandra cirka 1,2 kilometer på Pilgrimsleden.

Naturreservatet **Håbolsängs lövskog**, i Dals-Eds kommun, var tidigare ett småskaligt odlingslandskap. Efter det att hävden upphört har området utvecklats till en artrik och ströv-vänlig lövskog. Naturreservatet, som omfattar 11,4 hektar, har bildats för att utveckla de lövrika miljöerna som bland annat utgör viktiga miljöer för vittryggig hackspett. Lövskogarna är ännu så länge relativt unga, men kommer att utveckla högre naturvärden efter hand. Floran är relativt rik och längs den bäck som genomkorsar området finns bland annat strutbräken, rankstarr och knagglestarr

Strutbräken

Risvedens skyddade skogar i Ale kommun har blivit ännu större genom att Länsstyrelsen bildat naturreservatet **Risvedens vildmark**. Det är ett 380 hektar stort naturområde med både äldre och yngre barrskog och ett stort inslag av sjöar och myrmark. Området har ett rikt fågelliv med Risvedens största tjäderspel. Tillsammans med angränsande befintliga naturreservat har därmed skapats ett 750 hektar stort vildmarksområde och ett fint utflyktsmål med flera stigar som inbjuder till vandring, bär och svampplockning eller till att njuta av orördhet och tystnad. Flera parkeringsplatser har anlagts och för att underlätta för besökare kommer rastplatser med vindskydd och eldstäder att anläggas.

I Ale kommun har länsstyrelsen även beslutat om naturreservaten **Färdsleskogen** och **Iglekärrs gammelskog**. Naturreservatet Färdsleskogen utgörs i huvudsak av gammal grandominerad barrskog och sumpskog med stort inslag av gamla träd och död ved. Reservatet ligger i direkt anslutning till de redan befintliga naturreservaten Slereboåns dalgång och Bergsjön. Tillsammans bildar dessa reservat cirka 200 hektar gammelskog med goda

förutsättningar för områdets arter att överleva i på lång sikt. I naturreservatet Iglekärrs gammelskog har ett 40-tal arter som indikerar höga naturvärden påträffats, varav 17 är rödlistade och 35 är upptagna på Skogsstyrelsens förteckning över signalarter. Centralt i området ligger sjön Stora Iglekärr där man under sommaren kan få se den mycket vackra röda varianten av vit näckros, *Nymphaea alba f. Rosea*.

Länsstyrelsen har inte bara skyddat värdefull skog utan även förstärkt skyddet av naturvårdsområdet Tanumskusten genom att bilda naturreservatet **Hällsö** som omfattar öar och havsområden i Tanums kommun. Härmed får de marina delarna ett starkt skydd. På de grunda sandbottnarna växer alger, ålgräs, ostron och blåmusslor och längre ut på djupare vatten finns bland annat havsanemoner, död mans hand och bågarkorall. Reservatet medför också att de nyligen röjda betesmarkerna och strandängarna på Hällsö, som har ingått i det EU-finansierade GRACE-projektet, får en långsiktig skötsel.

Naturreservatet **Kalven på Kornö** ligger på sydligaste delen av Stora Kornö i Lysekils kommun. Här fanns tidigare en försvarsanläggning som kallades Batteri Kornö och uppfördes på 1970-talet för att skydda inloppet till Brofjorden. Det är ett av många områden utmed den svenska kusten som

"Klingkyrka"

Försvarsmakten inte längre behöver. Området är intressant för det rörliga friluftslivet och militärbryggan utgör en bra angoringsplats för gästande båtar. Från bryggan kan besökare lätt ta sig fram bland klipporna på de småvägar som tidigare anlagts och ta del av den hänförande utsikt över Bohusläns skärgård från de platser där kanoner tidigare stått. En annan sevärdhet är grottan "Klingkyrka". Den har en mycket säregen form med kraftigt välvda och mjukt rundade väggar.

Naturreservatet Sandsjöbacka i Göteborgs kommun har också blivit större genom att länsstyrelsen bildat naturreservatet **Tråkärsslätt**. Det är ett 85 hektar stort skogsområde med ekskog och lövblandad barrskog. Området nås lätt genom befintliga lättvandrade stigar som utgår från parkeringsplatser i Sandsjöbacka. I områdets södra del finns ett fornminne i form av gränsmärke som redan innan freden i Brömsebro år 1645 markerade gränsen mellan Sverige och Danmark.

I naturreservatet Tråkärsslätt ingår större delen av Stiftelsens fastighet Årekärr 1:4, som inköptes efter att Länsstyrelsen bildat naturreservatet Sandsjöbacka. Bakgrunden till inköpet var att Göteborgs kommun planerade för en ny kyrkogård och önskade flytta en mindre ridanläggning. Kyrkogården har nu anlagts utan att behöva flytta den befintliga ridanläggningen. Kommunen anlade istället en ridväg på Stiftelsens mark och Park- och Naturförvaltningen fortsätter att svara för underhållet av ridvägen i det nya reservatet.

Västkuststiftelsen är också markägare inom några av de nybildade naturreservaten. I anslutning till naturreservatet Skåpenäs äger Stiftelsen fastigheten Skåpafors 6:6, som inköptes för att säkerställa tillgängligheten för kanotister att sätta i kanoter för att kunna paddla Dalslands kanal.

I naturreservatet Risvedens vildmark ingår en del av stiftelsens fastighet Gunntorp 2:23. Arealen uppgår till cirka 14 hektar. Större delen av fastigheten utgör naturreservatet Trehörningen, vilket var det första reservatet i Risveden. Stiftelsen köpte sedan in ytterligare en fastighet och sammanförde den med fastigheten Gunntorp 2:23.

Förvaltningsavtal 2016

Länsstyrelsen i Västra Götalands län tecknar varje år avtal med Västkoststiftelsen om förvaltning av naturreservat, naturminnen samt om djur- och växtskyddsområden. Återkoppling av hur verksamheten fungerar sker kontinuerligt och prioriteringar av insatser görs i samråd med Länsstyrelsen. Prioriteringar för år 2016 har bland annat varit broar till **Kalvön** respektive **Valön**, förbättring av leder och stigar i Sandsjöbacka och Vättlefjäll samt ny spång på **Komosse** och bortröjning av inväxande gran i områden med värdefull triviallövskog i Dalsland enligt befintliga skötselplaner. Prioriterat har också varit åtgärder för martorn på **Otterön**, åtgärder för fältgentiana/kustgentiana på **Bräcke ängar**, **Klåverön**, **Otterön**, **Resö**, **Rörö**, **Ryr**, **Ramsvikslandet** och **Vrångö** samt skötsel av artrika slåtterängar på **Bakträgen**, **Hössna Prästgård**, **Önnarp**, **Mölarp** och **Kröklings hage**, **Yxnäs**, **Bräcke ängar** och **Ryr**.

Stiftelsen har också haft förvaltningsuppdrag för länsstyrelserna i Hallands och Jönköpings län med skötselåtgärder i kulturresevatnen Äskhult och Mårtagården samt tillsyn av fågelskyddsområden och lägerplatser i Fegen.

GRACE

Västkoststiftelsen har medverkat i det stora GRACE-projektet som påbörjades år 2010 och avslutades 2016. EU-projektet har drivits av länsstyrelserna i Västra Götaland, Halland, Blekinge och Stockholm samt Skärgårdsstiftelsen. Projektets huvudsyfte har varit att återställa igenväxta gräsmarker i skärgården och på kusten. Sammanlagt har cirka 1000 hektar röjts på 47 öar varav 14 i Västra Götaland.

På **Tjurpannan** och **Otterön** har Stiftelsen färdigställt de sista röjningarna i GRACE-projektet. Det har varit ett omfattande arbete med att rensa upp och elda rishögar på ytor där skog avverkats på Tjurpannan. Tillsammans med **Härmanö**, **Härön**, **Klåverön** och **Rörö** har drygt 290 hektar hedmark sammanlagt restaurerats. Genom GRACE-projektet har också nya foldrar tagits fram för Rörö, Härön, Härmanö och Otterön.

Ekodukt vid Sandsjöbacka

Trafikverket har påbörjat byggandet av en större ekodukt - en grön faunapassage på bro - över E6/E20 vid Sandsjöbacka strax norr om Kungsbacka. Enligt Trafikverket kan större trafiktunga trafikleder utgöra kraftiga vandringshinder för både människor och djur. Bristanalyser för klövdjur mellan Mölndal och Kungsbacka visar att barriäreffekterna för faunan är stora och många viltolyckor sker vid stängselöppningar i anslutning till påfarterna till E6/E20. Förbättrade faunapassager i form av ekodukten, viltstängsel och viltuthopp ger också ökad trafiksäkerhet på sträckan eftersom risken för viltolyckor minskar. Det är första gången i Sverige som en så kraftfull barriär som E6/E20 öppnas genom att man bygger en eko-dukt och möjliggör det att promenera över motorvägen till naturreservatet Sandsjöbacka.

Vård- och underhållsplan för byggnaderna på Näverkärr

Stiftelsen har med hjälp av Wivi-Ann Reit tagit fram en vård- och underhållsplan för byggnaderna på **Näverkärr**. I planen förslås och prioriteras nödvändiga åtgärder för de olika byggnaderna under åren 2016 – 2021. Åtgärder och kostnader redovisas i det årliga budgetarbetet.

Bidrag till toalett och förtöjningsplatser på Pater Noster

Stiftelsen har lämnat bidrag till föreningen Pater Nosters vänner för uppförande av toalett och anläggning av fyra fasta förtöjningsplatser på Pater Nosters fyrplats.

Guidade vandringar 2016

Under år 2016 fick vi cirka 3 200 deltagare att följa med oss på våra guidade vandringar. Vi hann med 150 vandringar i 96 skyddade områden. I vandringsbroschyren hade vi dessutom med vandringar och andra aktiviteter som anordnades av Naturum Hornborgasjön och Naturum Kosterhavet. Fler vandringar finns också i Halland.

Guidningarna varierade i tema och det fanns mycket för den intresserade att välja på; långa turer i vildmarksområden, örnskådning, naturnatta med fladdermöss och nattfjärilar, barn- och familjevandringar, spaning efter lax, kulturhistoriska vandringar m.m. Att vandringarna är populära märker vi inte minst i vår enkätundersökning. I den lovordar många både guiderna och områdena de får besöka. I år var det ett par som firade sin guldbrylllopsdag med att gå en vandring med oss på Härmanö. Det är extra roligt och vittnar om ett högt förtroende hos deltagarna.

I enkätundersökningen får vi reda på hur våra deltagare fördelade sig i olika kategorier. Majoriteten av deltagarna var över 50 år, varav 57 % var kvinnor. En viktig uppgift i våra guidningar är att främja folkhälsan och vi vet att naturupplevelser ökar välbefinnandet och håller oss mer friska. På så sätt känns det bra att en stor del av målgruppen består av de som kanske behöver det mest. Här har vi också en viktig lucka att fylla. I undersökningar som utförts av Myndigheten för kulturanalys har man visat att den typiska museibesökaren är 30–49 år och att besöksfrekvensen sjunker med ökande ålder. Som skäl till detta har angetts att rörelseförmågan sjunker med ökande ålder. De som har följt med oss på en 6-timmarsvandring i Tresticklan eller Svartedalen vet att rörelseförmågan är nog så god hos våra äldre deltagare och att det kanske snarare är intresset för vår svenska natur som ökar med åldern.

Sedan guidningarna började har vi använt vår broschyr för att nå ut med information. Broschyren är fortfarande den viktigaste kanalen för detta men vi har också märkt att internet blir allt viktigare. Det beror förmodligen på att vi har fått en ny hemsida som gör det lättare att hitta information samt att vår ökande användning av Facebook gör att vi har fått fler följare.

Mer än 1 100 deltagare hade inte tidigare besökt naturområdet och förhoppningsvis fick vår guidning dem att hitta nya favoriter bland alla våra naturreservat och nationalparker.

RAK – Ren och Attraktiv Kust

Regionala utvecklingsnämnden och Havs- och Vattenmyndigheten godkände under våren 2016 att RAK bytte projektägare till Västkuststiftelsen. Kommunerna i Göteborgs- och Bohuslän samverkar idag genom RAK. Arbetet med en gemensam plattform för "Ren och Attraktiv Kust i Bohuslän" har fortsatt under året.

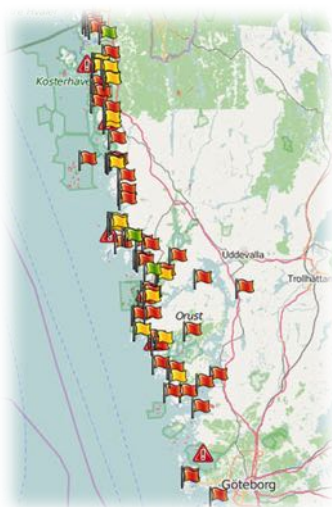

RAK har lämnat synpunkter på Naturvårdsverkets uppdrag att bland annat utreda om kompletterande finansieringsformer och/eller åtgärder för omhändertagande av marint skräp på stränder behövs och i så fall föreslå olika alternativ, som till viss del användes i den remiss som Naturvårdsverket arbetat fram. Remissen är nu ute och Naturvårdsverkets förslag till regeringen innebär bland annat extra medel till strandstädningen på Bohuskusten. Naturvårdsverket konstaterar i remissen att problemet med marin nedskräpning intar en särställning på Bohuskusten och bedömer att statlig finansiering är den mest framkomliga vägen eftersom problemet är regionalt emedan det ilandflutna skräpet till övervägande del är internationellt.

I de flesta kommuner kan RAK se ett ökat engagemang för strandstädningen. RAK har även noterat ett ökat engagemang hos allmänheten samt bland ideella organisationer. RAK samarbetar med flertalet aktörer inom marint avfall bland annat Städa Sverige, Strandstädarna, Rent Fokus och Håll Sverige Rent med flera.

TerraCycle är ett amerikanskt företag som har specialiserat sig på att återvinna svårt återvinningsbart material. Hösten 2016 kontaktades RAK av företaget för ett eventuellt samarbete med att transportera bort marint skräp när det städats upp från stränderna. Under hösten och vintern 2016-2017 genomfördes ett pilotförsök som resulterade i att 4 ton utsorterat marint plastavfall gick till återvinning genom TerraCycle.

Strandstädarkartan har under år 2016 ökat i användning både hos kommunerna och allmänheten. Antalet städrapporter ökade med 100 % mellan åren 2015 och 2016. Flaggorna från allmänheten har ökat, i vissa fall trefaldigt. RAK behöver fortsätta att utveckla karttjänsten och arbetsflödet för att optimera strandstädningen.

Projektet har arbetat systematiskt med kommunikation och information till allmänheten och till beslutsfattare. Under 2016 har ny en hemsida lanserats. RAK har deltagit i Västerhavsveckan. RAK har även medverkat i TV, radio och flertalet tidningsartiklar. Under åren 2015 och 2016 har RAK fått cirka 85 mediala nedslag.

Naturvårdsförvaltning under året

Information

Västkoststiftelsen har arbetat med utformning av vägvisare i plåt och trä. I detta arbete har vi haft dialog och möte med en representant för Synskadades Riksförbund i Göteborg. Det handlar bland annat om bakgrundsfärger, textform och storlek samt färger för ledmarkering. Stiftelsen har haft en rådgivande roll när Tjörns kommun, Kultur- och Fritidsförvaltningen, har tagit fram en policy för naturområden "Uppskyltning, information och tillgänglighet till friluftsområden inom Tjörns kommun."

Under våren sattes tio skyltar om torpen/torpruinerna i **Svartedalen** upp i naturreservatet. En skylt om stormusslor har sattes upp i naturreservatet **Mölarp**.

Gässlösa i Halland har fått en ny folder med fina färgillustrationer. Lederna har setts över och ledmarkeringarna har uppdaterats. Utsiktsberget fick nya träbänkar. Under hösten tryckte vi också upp nya foldrar för **Stoms ås**, **Guddehjälm**, **Veddö** och **Halle-Vagnaren**.

Nya informationsskyltar har tagits fram för naturreservaten **Tränningen**, **Gode mosse**, **Smälteryd**, **Yxsjön**, **Färgensjöarna**, **Rumpesjön** och **Håbolsängs lövskog**.

Skyltar om betesdjur med kontaktuppgifter till respektive djurhållare har tagits fram och satts upp på grindar i reservatens betesfällor.

Ökad tillgänglighet i vått och torrt

Sandsjöbacka

I **Sandsjöbacka** har en rejäl upprustning av stigarna pågått under året. Gamla spänger har bytts ut och nya har tillkommit där det har behövts. I samband med bygget av nya spänger har även stigarna röjts. Stigar som har gjorts i ordning är bland annat dem runt sjön Knipemyst i Hagryd-Dala och sträckan från Labacka till Årekärr. Med extra medel från länsstyrelsen har de eftersatta promenadvägarna runt Sisjön och Oxsjön fått en angelägen upprustning. Det har även byggts cirka 400 meter nya spänger och broar i **Vättlefjäll** och lederna har röjts.

Svartedalen

Vid Stendammen i **Svartedalen** har en bro byggts och bord satts upp på utsikten mot orrspelet vid mossen. Nya spångar och broar vid Timmervatten-Översjön. Ett 100-tal vägvisare har satts upp vid vägkorsningar och ett 10-tal torpruiner har fått informationstavlor uppsatta. Flera bord och ekbänkar har också placerats ut vid utvalda platser.

I **Risveden** har spänger och broar samt flera parkeringsplatser anlagts. En ny stig har märkts upp och bord har satts ut. Nya spänger har också anlagts i Rapenskårs lövskogar. Bänkar har placerats på bergstoppen vid **Brobacka** med utsikt över Mjörn och toaletten vid parkeringsplatsen har målats.

Risveden

Stigsystemet i **Rölle** har fått en uppfräschning med nya ledstolpar i ek. Dessutom har den gamla parkeringsavgränsningen bytts ut och parkeringen har röjts.

Trappan i Klev

Vid **Klevs** naturreservat har en trappa med 120 trappsteg ställts i ordning upp till utsikten över det omgivande landskapet vid Mårdaklev. Från toppen kan man sedan följa stigen ned för berget och förbi gamla skansläggningar och jordvallar ner till Mårdaklevs gästgiveri som har anor från 1650-talet.

Komosse

Vid **Komosse** har arbetet med att ersätta den gamla drygt 2 kilometer långa spången ut till lilla Björnön påbörjats och drygt 1 100 meter ny spång med värmebehandlade bräder har ersatt de gamla tryckimpregnerade bräderna. En ny spång om cirka 300 meter har också anlagts fram till fågeltornet som står på Jönköpings sida av naturreservatet.

I Bohuslän har en ny bro till **Kalvön** och en trappa på **Valön** förbättrat framkomligheten och tillgängligheten. Nya spänger har byggts på **Härön** och på **Kynnefjäll** har arbetet påbörjats med att byta alla dåliga spänger längs Bohusleden och övriga stigsystem i reservatet. Hittills är 400-500 meter spänger byggda. Vid Kasebo på Kynnefjäll har en tillgänglighetsanpassad rastplats och promenadväg anlagts i anslutning till Kasebosjön.

Trappan på Valön

På **Älgön** har leden röjts och märkts upp. På Brattön har den gamla strandpromenaden på nordsidan iordningställt och stigen över ön röjts. Den gamla blå stigen i **Guddehjälm** har förbättrats med nya broar och spänger. Parkeringsplatsen har gjorts i ordning att rymma cirka 10 bilar. Vid sjöboden på **Ramsön** har två nya bänkar placerats ut.

Guddehjälm

Vid **Dättern** - Frugården har en ny strövstig (Hans stig) anlagts fram till fågeltornet. Stigen har bitvis hårdgjorts och över våta partier har byggts spänger. Tillgänglighetsanpassade bord har placerats utmed stigen. **Högsbyns och Tisselskogs** gamla spänger har bytts ut och kompletterats med ytterligare sträckor. I **Skärbo** har det byggts en spång för att underlätta framkomligheten och i **Forsbo** har det byggts spänger utefter Pilgrimsleden som passerar genom reservatet.

På **Baldersnäs** har det byggts en ny tillgänglighetsanpassad rastplats med sittvindskydd och förhöjd eldstad. Ytan kring rastplatsen har hårdgjorts. Där finns också en ny muldtoalett som är tillgänglighetsanpassad.

Baldersnäs

Parkeringsplatser har anlagts vid **Buxåsen, Oxeklev** och **Forsbo**.

Slåtter

Slåtter i reservaten utgör en stor del av skötselarbetet på eftersommaren. På många av ängarna förekommer mycket sten, varför det är svårt att använda slåtterbalkar utan det blir mycket arbete med lie och röjsåg med klinga. För att sprida kunskap om hur man hanterar en lie, medverkar Stiftelsen i slåtterkurser som bland annat har anordnats på Äskhult och Ryr. Stiftelsen har också lämnat bidrag för kurs och utbildning i lieslåtter till Naturskyddsföreningens Göteborgskrets för projektet "Ängar i Slottskogen".

Slåtter har utförts på **Gårdshult, Äskhult, Klippan, Mölarp, Önnarp, Baktrågen, Frälsegården, Hallevagnaren, Otterön, Veddö, Göderhamn, Härmanö, Härön, Ramsön, Furustad, Skärbo, Kednäs, Buterud, Grimsheden, Bräcke ängar** och **Ryr**. Det kommer mycket mossor i ängarna och för att kunna bevara mångfalden behöver mycket arbete utföras med fagning och markstädning på våren. Det är också viktigt med efterbete och med djurens tramp i ängarna. Slåtter och betesputsning har också gjorts på Köttöarna, Porsholmen, Lammö och Korsö.

Stiftelsens Truxor-maskin har slagit våtmarker vid **Hullsjön, Dättern, Ryr, Yttre Bodarne, Rörö** och fågelskyddsområden i Väneren. Våtmarksslåtter har också utförts på strandängarna i Nödinge utmed Göta älv samt på uppdrag av Vänersborgs kommun. Sammanlagt har 120 hektar våtmarksslåtter utförts under året.

Betning och bränning

Betande djur är en förutsättning för att hålla markerna i reservaten öppna och gynnar en mängd arter som trivs i det öppna odlingslandskapet. Djuren innebär en hel del arbete med stängsel, röjning och bränning.

Med extra skötselmedel från Länsstyrelsen har cirka 500 meter respektive 1 100 meter rovdjurssäkert stängsel satts upp på **Bräcke ängar** och **Forsbo**. Vårlig stängselöversyn görs årligen med uppsättning av sjöstängsel och stängselröjning inför betessäsongen på **Tjurpannan, Gullbringa, Lammö** och **Trossö-Kalvö-Lindö** med flera öar samt sedvanligt underhåll och vattentransport till korna. Ett förbättrat system med vattenledningar och en mer strategiskt placerad vattenreservoar har avsevärt rationaliserat arbetet med djurhållningen på Trossö-Kalvö-Lindö.

Bränning av ljunghedarna har utförts i Äskhult och Sandsjöbacka i Halland liksom av hållmarksmosaikerna på delar av Ulön-Dannemark, Porsholmen, Köttöarna och Lindö i Bohuslän.

Mer lövskog

För att gynna lövskog och förbättra förutsättningar för vittryggig hackspett och andra arter som gynnas av dess habitat, har ett omfattande arbete gjorts för att avverka gran i Dalslandsreservaten. Sammanlagt har 63 hektar röjts i naturreservaten **Baljäsen, Grimsheden, Baståsen, Skärbo, Åsnebo, Bute-rud, Änåsebäcken** och **Forsbo**. Förutsättningarna var väldigt bra med torrt väder som minskade körskador och slitage. Den största delen är avverkat maskinellt men en stor del har röjts manuellt. Vi passade samtidigt på att fylla igen två diken i Forsbo för att skapa en våtmark med lyckat resultat.

Göta älvs strandängar

Västkoststiftelsen förvaltar, på uppdrag av Trafikverket, fyra strandängs-områden som ingår i kompensationsprojektet för Bana Väg i Väst; Stora Viken, Nödinge, Äskekärr och Tjurholmen. Skötseln av områdena har fortlöpt med bland annat bete samt slåtter av vass. I Nödinge har en in- och utsläppsfälla byggts för att underlätta för djurhållaren. Det befintliga stängslet har kompletterats med en elektrisk tråd dels i Nödinge men även på en fälla i Stora Viken. Informationsskyltar har framställts och satts upp i Stora Viken, Nödinge och Äskekärr.

Strandängarna har stor betydelse för både stannande och flyttande fåglar samt groddjur.

Arbetsredskap

Skötselarbetet kräver en mängd olika redskap. Många är dyra och måste därför användas i flera olika naturreservat och med olika personer som handhar maskinerna. Detta medför ett stort slitage, varför redskap och maskiner kontinuerligt måste kompletteras eller bytas ut. Under året har Stiftelsen införskaffat slåtterbalk, släpkärra med nätgrindar, ATW terrängvagn, två flakkärror och två timmervagnar att hänga efter terrängvagn, en 20 ft container med låsbar bom för förvaring av redskap, en stolpnedslagare med för att slå ned stolpar för stängsel och spångbyggen, jordbrukstraktor, boskapsvagn, trumslåtter och strängläggare samt en arbetsbåt.

Besöksräkning 2016

Besöksräkning har utförts på 14 platser i 8 naturreservat. Föregående års räkning i naturreservaten Sörknatten och Dättern omfattade 4 månader på hösten och har i år kompletteras med resterande 8 månader. Antalet besökare under ett år har räknats

till 2 183 på **Sörknatten** och 2 584 vid **Dättern**. Vid **Hullsjön** har tre räknare varit utplacerad och noterat sammanlagt 6 957 besökare och på **Yttre**

Bodarne har tre räknare under tiden maj-augusti noterat sammanlagt 5 311 besökare. I **Tunhems ekhagar** har 168 vandrare räknats på vandringsleden. Pilgrimsleden genom Dalsland passerar några naturreservat och i **Svankila** har räknats 274 vandrare och vid **Forsbo** 1 042 vandrare. Vid Kasebo på **Kynnefjäll** noterades under hösten 245 besökare.

Skärgårdsrenhållningen 2016

Huvudmän för skärgårdsrenhållningen är Västra Götalandsregionen. Skärgårdsrenhållningen är indelad i sju områden. Område 1A utgör Göteborgs södra skärgård från Tistlarna till Vinga och 1B är Öckerö och Kungälv's skärgårdar. Område 2A utgör skärgården från Tjörn upp till Orust. 2B är skärgården från Lysekil till Smögen. Område 3A och 3B utgör Tanums skärgård och område 4 är Strömstads skärgård med Kosteröarna.

I skärgårdsrenhållningen har också ingått en del strandstädning. Allmänheten städar stränder och lägger skräpet i sopmajorerna. Entreprenörerna städar också öarna där sopmajor är utplacerade. Tillsammans med Stiftelsen Håll Sverige Rent har Västkuststiftelsen startat ett pilotprojekt för att minska nedskräpning i den bohuslänska skärgården. Projektet gick ut på att ta fram och sätta upp specialtillverkade skräpholkar på Västkuststiftelsen sopmajor längs Bohuskusten. I holkarna rymdes rullar med skräpplockarpåsar. Syftet med skräpplockarpåsarna var att uppmuntra besökare att ta ansvar för sitt eget skräp men även göra en insats och plocka skräp som fanns på platsen. På holken fanns dekalering med information om allemansrätten och syftet med skräpplockarpåsarna.

Skräpholkarna placerades ut på Västkustens sopmajor vid 29 olika naturhamnar från Strömstad i norr till södra Göteborg. Pilotprojektet pågick mellan mitten av juli till oktober 2016. Under denna period stod Västkuststiftelsen för skötsel och underhåll av holkarna vilket innebar påfyllning av påsar samt omhändertagande av insamlad skräp. Under högsäsong (juli-augusti) hade vissa platser tillsyn 1-3 gånger i veckan.

Totalt uppskattas att över 300 påsar och säckar användes av besökare, varav cirka 200 påsar (25 liter) och cirka 130 säckar (150 liter). Resultatet från enkätundersökningen visade att 84 % av pilotområdets besökare hade uppmärksammat skräpholkarna. 17 % av de av dessa hade även tagit påsar från holken och använt antingen som egen skräppåse eller för skräpplockning på plats. Holkarna var uppskattade och över 90 % ansågs att det är ett bra initiativ för att minska nedskräpning.

Västkoststiftelsen medverkar i KASK-projektet "Ren kustlinje" genom utprovning av insamlingskärl för sortering av avfall vid sopmajor samt med arbetsinsatser som medför resurser för städning av stränder och transporter till land med det ihopsamlade strandskräpet. Källsortering av avfall har prövats i sopmajorerna inom område 2A som utgör skärgården från Tjörn upp till Orust. Källsorteringen har fallit väl ut. Efter det första provåret konstateras att insamlingskärlen varit för små, vilket medfört merarbete för entreprenören vid omhändertagandet. Kommunen har också haft högre kostnader för att ta hand om det sorterade avfallet. Med utgångspunkt för den stora mängd avfall som belastar sopmajorerna under de 5-6 veckor som utgör högsäsong, går det inte att källsortera på flertalet sopmajor i skärgården.

Stiftelsen under 2016

Huvudmän

Västra Götalandsregionen
Region Halland
Göteborgsregionens kommunalförbund, GR

Styrelsen

Västra Götalandsregionen	Mats Abrahamsson (M) Eva Carlsson (S), vice ordförande Raul Eriksson (L) Ulla Y Gustafsson (S) Boel Lanne (MP) Erland Svensson (V) Stig-Olov Tingbratt (C), AU Rolf Berg (S), suppleant Jacob Hallman, (KD), suppleant Christian Romberg (M), suppleant
Region Halland	Therese Stoltz (S) Per Ödman (M), ordförande Christer Samuelsson (C), suppleant
Göteborgsregionens kommunalförbund	Rolf Gustavsson (S), AU Åsa Hartzell (M) Hans Nilsson (S), suppleant
Länsstyrelsen Västra Götalands län	Sven Swedberg Jörel Holmberg, suppleant

Sekreterare i styrelsen har varit Göran Bengtsson. Stiftelsens arbetsutskott utgjordes under år 2016 av ordförande, vice ordförande samt Stig-Olov Tingbratt och Rolf Gustavsson. Styrelsen har under året hållit 4 sammanträden och arbetsutskottet 4.

Revisorer

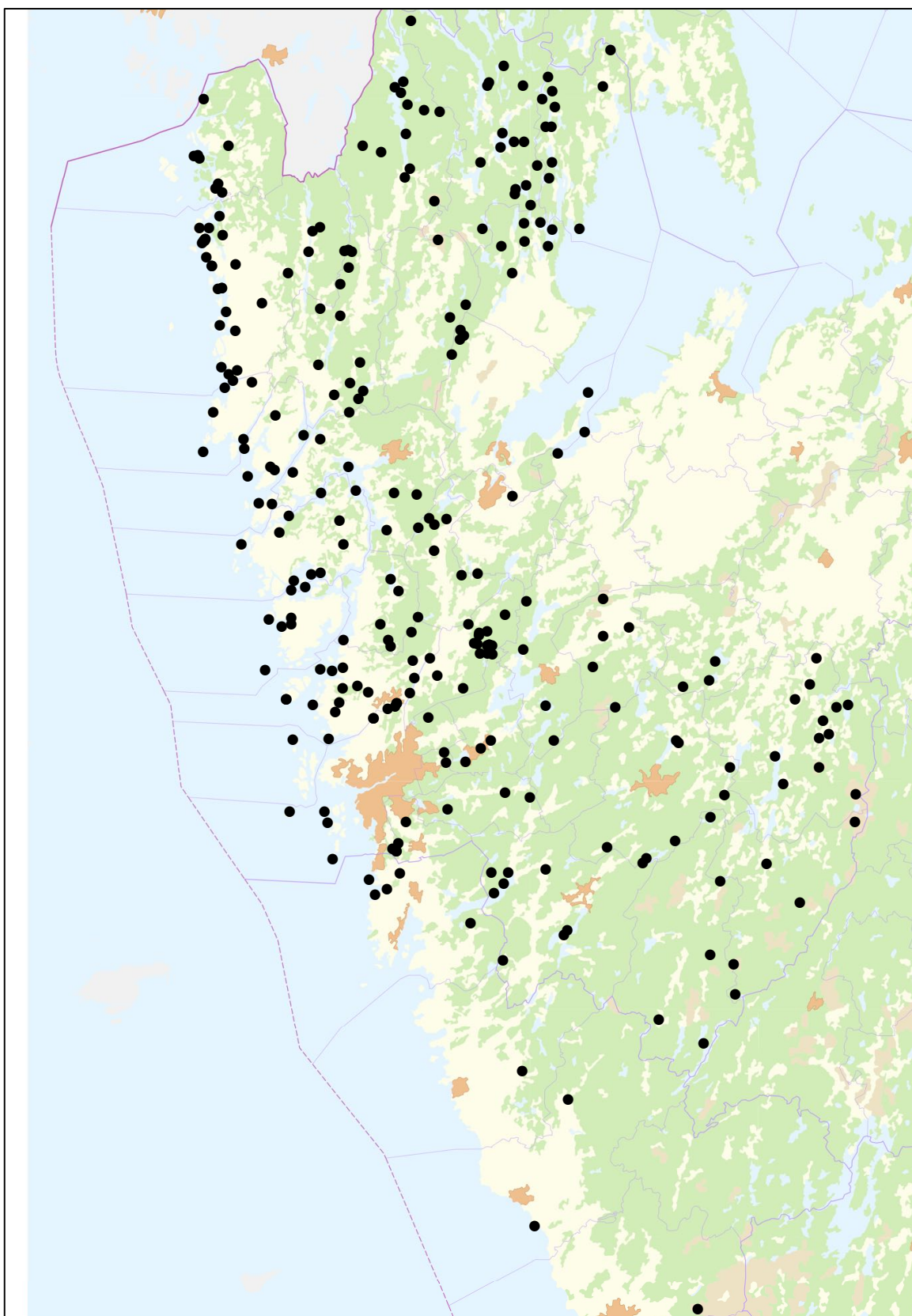
Länsstyrelsen Västra Götalands län	Magnus Sandström
Västra Götalandsregionen	Wimar Sundeen
Region Halland	Gösta Gustafsson
Göteborgsregionens kommunalförbund	Björn Brogren
Auktoriserad revisor	Gunilla Lönnbratt, PwC

Kansli

Stiftelsens kansli utgjordes under året av Lars Strandberg, Bengt Larsson samt Catharina Larsson (50 %) och Karin Svensson (50%).

Naturresevat som stiftelsen förvaltar

Naturreservatens kommun-tillhörighet

Anfastebo	Ale	Håbolsängs lövskog	Dals Ed
Bergsjön	Ale	Klovsten	Dals Ed
Ekliden	Ale	Stora Les branter	Dals Ed
Färdsleskogen	Ale	Tingvallamossen	Dals Ed
Iglekärr	Ale	Äng	Dals Ed
Kroksjön	Ale	Grimsholmen	Falkenberg
Kvarnsjöarna	Ale	Sumpafallen	Falkenberg
Nödinge strandängar	Ale	Ragnerudsjöns branter	Färgelanda
Rapenskårs lövskogar	Ale	Kroppefjäll	Flanda/Mrud/Vborg
Rished	Ale	Dättern I	Grästorp/Lkp/Vborg
Risveden	Ale	Dättern II	Grästorp/Vborg
Skår	Ale	Göddered – Hakered	Göteborg
Slereboåns dalgång	Ale	Vargö	Göteborg
Stora viken strandängar	Ale	Vinga skärgård	Göteborg
Verleskogen	Ale	Vrångö skärgården	Göteborg
Äskekärrens strandängar	Ale	Vättlefjäll	Göteborg/Ale
Trehörningen	Ale/Lerum	Nordre Älvs estuarium	Gbg/K-älv/Öckerö
Brobacka	Alingsås	Tråkärsslätt	Gbg/Mölnadal
Färgensjöarna	Alingsås	Sandsjöbacka	Gbg/Mdl/Kba
Idåsen	Alingsås	Gårdshult	Halmstad
Örsbråten	Alingsås	Molla bokskog	Herrljunga
Baldersnäs	Bengtsfors	Mollungen	Herrljunga
Dackehögen	Bengtsfors	Ollestad	Herrljunga
Danshöjden	Bengtsfors	Skolskogen	Hylte
Getebuberget	Bengtsfors	Klippan	Härryda
Kölviken	Bengtsfors	Risbohult	Härryda
Rumpesjön	Bengtsfors	Yxsjön	Härryda
Skarsdalen	Bengtsfors	Hördalen	Kungsbacka
Skarsdalsbergen	Bengtsfors	Kedholmen	Kungsbacka
Skåpenäs	Bengtsfors	Vallda Sandö	Kungsbacka
Skärbo	Bengtsfors	Äskhult	Kungsbacka
Steneby	Bengtsfors	Brattön	Kungälv
Tisselskog – Högsbyn	Bengtsfors	Dösebackaplatån	Kungälv
Torstjärnskogen	Bengtsfors	Guddehjälm	Kungälv
Åsnebo	Bengtsfors	Gullbringa	Kungälv
Ånäsebäcken	Bengtsfors	Hällsungamyren	Kungälv
Öjemossen	Bfors/Flanda	Hälta	Kungälv
Buterud	Bfors/Mrud	Klåverön	Kungälv
Kednäs	Bfors/Åmål	Koön –Marstrand	Kungälv
Backa	Borås	Kärna bokskog	Kungälv
Kröklings hage	Borås	Lysegården	Kungälv
Mölarp	Borås	Marieberg	Kungälv
Rölle	Borås	Nordön	Kungälv
Sundholmen	Borås	Tjurholmen	Kungälv
Tranhult	Borås	Tjurholmen strandängar	Kungälv
Tränningen	Borås/Vgård	Tofta	Kungälv
Bengtsviken	Dals Ed	Älgön	Kungälv
Bokullen	Dals Ed	Ödsmåls kile	Kungälv
Borgelemossarna	Dals Ed	Göta o Nordre Älvs dalg.	Kungälv/Gbg
Ed	Dals Ed	Hulan	Lerum
Furustad	Dals Ed	Rammdalen	Lerum
Grå kulle	Dals Ed	Säveån	Lerum
Heråmaden	Dals Ed	Säveån Hedefors	Lerum

Härskogen	Lerum/Härryda	Hällö-arkipelagen	Sotenäs
Jonsereds strömmar	Lerum/Partille	Ramsvikslandet	Sotenäs
Brattorpsån	Lilla Edet	Börs Flåg	Stenungsund
Bredfjället	Lilla Edet	Ramsön – Keholmen	Stenungsund
Långsbergen	Lilla Edet	Ranebo naturskog	Stenungsund
Valdalsbergen	Lilla Edet	Ranebolund	Stenungsund
Valdalssjön	Lilla Edet	Rördalen	Stenungsund
Långemossen	Lilla Edet/Thättan	Stenungsundskusten	Stenungsund
Broälven	Lysekil	Svartedalen	Ssund/K-älv/LE
Gröderhamnsängen	Lysekil	Blötebågen	Strömstad
Holma	Lysekil	Halle – Vagnaren	Strömstad
Kalven på Stora Kornö	Lysekil	Nöddökilen	Strömstad
Näverkärr	Lysekil	Orrevikskilen	Strömstad
Stora Bornö	Lysekil	Strömsvattnet	Strömstad
Trälebergskile	Lysekil	Älgöleran	Strömstad
Vägeröd	Lysekil	Bjällermossen	Svenljunga
Gode mosse	Mark	Fegen	Svenljunga
Gäddevik	Mark	Gälared	Svenljunga
Hyltenäs kulle	Mark	Holmaberg	Svenljunga
Letebo	Mark	Holmen i Simmesjön	Svenljunga
Ramhultafallet	Mark	Klev	Svenljunga
Smälteryd	Mark	Bredmossen med Fisklössjön	Tanum
Stoms ås	Mark	Gullbringa	Tanum
Årenäs - Tostekulla	Mark	Hjärterö-arkipelagen	Tanum
Forsbo	Mellerud	Jorefjorden	Tanum
Norra Båsane	Mellerud	Kragenäs	Tanum
Ranneberget	Mellerud	Kärra	Tanum
Ryr	Mellerud	Lammön	Tanum
Stora Liane	Mellerud	Mårtensröd	Tanum
Svankila	Mellerud	Otterön	Tanum
Svaravretorpet	Mellerud	Raftön	Tanum
Årbolsfjället	Mellerud	Rödhammarsfjorden	Tanum
Bredmossen	Munkedal	Svenneby mellangård	Tanum
Gunnarsbo	Munkedal	Tanumskilen	Tanum
Harkerudsjöns gammelsk	Munkedal	Tanumskusten	Tanum
Kviström	Munkedal	Tingvall	Tanum
Kynnefjäll	Munkedal	Tjurpannan	Tanum
Kynnefjäll, Sätret	Munkedal	Toröds mossen	Tanum
Strömmarna	Munkedal	Trossö - Kalvö – Lindö	Tanum
Södra Harska	Munkedal	Trättestad	Tanum
Vågsäter	Munkedal	Ulön – Dannemark	Tanum
Vågsäter bokskog	Munkedal	Valön	Tanum
Malevattnet	Mdal/Tanum	Veddö-arkipelagen	Tanum
Bredmossen	Mdal/Uvalla	Breviks kile	Tjörn
Härmanö	Orust	Härön	Tjörn
Koljön	Orust	Kälkerön	Tjörn
Kollungeröd vatten	Orust	Pater Noster skärgård	Tjörn
Näs	Orust	Sundsby	Tjörn
Råssö	Orust	Säby kile	Tjörn
Svanvik	Orust	Toftenäs	Tjörn
Valön	Orust	Ekedal	Tranemo
Stigfjorden	Orust/Tjörn	Moghult	Tranemo
Björnaråsen	Partille	Skårtebo	Tranemo
Alvö	Sotenäs	Torpanäset	Tranemo
Anneröd – Hogsäm	Sotenäs	Häggsjöryr	Trollhättan
Bua Hed	Sotenäs	Hullsjön	Thättan/Vborg

Bratteforsån	Uddevalla	Buxåsen	Vänersborg
Gullmarsberg	Uddevalla	Knäcke-kullarna	Vänersborg
Gullmarsfjorden	Uddevalla	Oxe-klev	Vänersborg
Havstensfjorden	Uddevalla	Sjöbotten	Vänersborg
Högalidsberget	Uddevalla	Tunhems ekhagar	Vänersborg
Kalvö	Uddevalla	Vänersnäs	Vänersborg
Lilla Hasselön	Uddevalla	Baljåsen	Åmål
Store Mosse	Uddevalla	Baståsen	Åmål
Svartedalen Bokenäset	Uddevalla	Brurmossen	Åmål
Bakträgen	Ulricehamn	Bräcke ängar	Åmål
Frälsegården	Ulricehamn	Grimsheden	Åmål
Hössna Prästgård	Ulricehamn	Hafsåsen	Åmål
Knätte	Ulricehamn	Orsberget	Åmål
Korpeboberg	Ulricehamn	Sörknatten	Åmål
Kråkebo	Ulricehamn	Yttre Bodane	Åmål
Kycklingkullen	Ulricehamn	Öjersbyns gammelskog	Åmål
Kärnås	Ulricehamn	Rörö	Öckerö
Årås	Ulricehamn		
Äramossen	Ulricehamn		
Önnarp	Ulricehamn		
Komosse	Uhamn/Trmo		
Gässlösa	Varberg		
Lärkemossen	Vårgårda		
Mängsholm	Vårgårda		
Tånga hed	Vårgårda		
Yxnås	Vårgårda		

Blå text visar områden där Stiftelsen äger mark

Stiftelsen för västsvenska fritidsområden

Organisationsnummer: 857201-9076

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Ändamål

Stiftelsen bildades 1962 av Göteborgs Stad och landstingen i Göteborg och Bohus län.

Stiftelsen har till ändamål att genom tillskapandet och förvaltandet av en fond åt nuvarande och kommande generationer bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsverige ävensom för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden.

Väsentliga händelser under året

Under året har Stiftelsen fått Länsstyrelsens uppdrag att vara naturvårdsförvaltare för 14 nya naturreservat i Västra Götalands län.

Stiftelsen har förvärvat fastigheten Skårby 6:2.

I övrigt har verksamheten bedrivits som tidigare år. För ytterligare information hänvisas till Stiftelsens verksamhetsberättelse.

Resultat och ställning

Stiftelsens totala intäkter, både bidrag och uppdragsverksamhet, uppgår till 43 779 tkr varav 1 186 tkr i bidrag har använts till förvärv av anläggningstillgångar. Resultatet för 2016 uppgår till 0 tkr (föregående år 1 036 tkr).

Beträffande Stiftelsens resultat och ställning hänvisas till bifogad resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

RESULTATRÄKNING

		2016-01-01 2016-12-31	2015-01-01 2015-12-31
Nettoomsättning	Not 1	42 593 519	31 853 145
Övriga rörelseintäkter		82 000	0
		42 675 519	31 853 145
Stiftelsens kostnader			
Övriga externa kostnader		-32 798 172	-21 864 469
Personalkostnader	Not 2	-9 864 808	-8 140 747
		-42 662 980	-30 005 216
Rörelseresultat		12 539	1 847 929
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter		2 137	2 011
Räntekostnader		-2 042	-1 494
		95	517
Resultat efter finansiella poster		12 634	1 848 446
Bokslutsdispositioner	Not 9	0	-489 000
Resultat före skatt		12 634	1 359 446
Årets skatt		-12 634	-323 169
ÅRETS RESULTAT		0	1 036 277

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR		2016-12-31	2015-12-31
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	Not 3	101	100
Inventarier	Not 4	83 130	74 680
Summa anläggningstillgångar		83 231	74 780
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		6 077 566	6 291 556
Aktuell skattefordran		5 132	0
Övriga fordringar		3 388 334	980 653
Förutbetalda kostnader, upplupna intäkter	Not 5	2 869 627	139 559
		12 340 659	7 411 768
Kassa och bank		3 581 969	6 907 442
Summa omsättningstillgångar		15 922 628	14 319 210
SUMMA TILLGÅNGAR		16 005 859	14 393 990
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Balanserad vinst		6 439 813	5 403 536
Periodens resultat		0	1 036 277
		6 439 813	6 439 813
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	Not 6	489 000	489 000
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		6 052 270	3 630 427
Aktuella skatteskulder		0	252 137
Övriga skulder		465 677	301 317
Upplupna kostnader, förutbetalda intäkter	Not 7	2 559 099	3 281 296
		9 077 046	7 465 177
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		16 005 859	14 393 990

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Värderingsprinciper m.m.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad värdeminskning och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas nyttjandeperiod.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de väntas inflyta.

Anläggningstillgångar

Erhållna bidrag avseende förvärv av anläggningstillgångar har minskat anskaffningsvärdet för respektive tillgång.

Intäktsredovisning

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas och redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras stiftelsen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

NOTANTECKNINGAR TILL ENSKILDA POSTER	2016	2015
<u>Not 1 Stiftelsens intäkter</u>		
Anslag huvudmän		
Västra Götalandsregionen	7 186 000	7 045 000
Region Halland	1 075 009	1 067 835
Göteborgsregionens kommunalförbund	3 471 462	3 406 734
Övriga intäkter*	32 047 391	24 450 708
Avgår erhållna bidrag som använts för förvärv av anläggningstillgångar	-1 186 343	-4 117 132
	42 593 519	31 853 145
 *Varav utnyttjat EU-bidrag	 3 335 689	 1 610 553
*Varav uppdragsverksamhet	21 099 154	17 698 529
	24 434 843	19 309 082

NOTANTECKNINGAR TILL ENSKILDA POSTER	2016	2015
<u>Not 2 Personal</u>		
Medelantalet anställda bygger på av stiftelsen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.	17	15
varav kvinnor	6	5
Löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader har utgått med följande belopp:		
Styrelse, förtroendevalda	286 405	335 928
Revisorer, förtroendevalda	20 237	22 677
	306 642	358 605
Tillsvidareanställda	5 150 711	4 378 445
Projektanställda samt uppdragstagare	1 097 523	989 995
Pensionskostnader	363 251	596 934
	6 611 485	5 965 374
Sociala kostnader	2 111 754	1 788 912
Totala löner, sociala och pensionskostnader	9 029 881	8 112 891
Könsfördelning i styrelsen		
Antal styrelseledamöter	12	12
varav kvinnor	5	5
Från personalkostnader har lönebidrag avdragits med	417 721	417 447
<u>Not 3 Byggnader och mark</u>		
Ingående anskaffningsvärde	100	99
Inköp under året	300 000	1 900 000
Erhållna biddrag för inköp	-299 999	-1 899 999
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	101	100
Utgående redovisat värde	101	100
Taxeringsvärde för Stiftelsens fastigheter	61 915 000	62 502 000
Totalt anskaffningsvärde (före erhållet bidrag)	30 831 685	30 531 685
<u>Not 4 Inventarier</u>		
Ingående anskaffningsvärde	201 908	224 028
Årets inköp	894 794	2 217 133
Försäljningar/Utrangeringar	-127 228	-22 120
Avgår bidrag	-886 344	-2 217 133
Utgående anskaffningsvärde	83 130	201 908
Ingående avskrivningar	-127 228	-127 228
Försäljningar/Utrangeringar	127 228	0
Utgående redovisat värde	83 130	74 680

NOTANTECKNINGAR TILL ENSKILDA POSTER	2016	2015
<u>Not 5 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</u>		
Fordran EU-bidrag, nyttjade belopp	2 471 336	0
Förutbetald leasing	103 333	8 325
Övrigt	294 958	131 234
	2 869 627	139 559
<u>Not 6 Periodiseringsfond</u>		
Avsättning till periodiseringsfond 2015	489 000	489 000
Uppskjuten skatt i obeskattade reserver	107 580	107 580
<u>Not 7 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</u>		
Upplupna personalkostnader	697 401	711 129
Reserverade bidrag	1 490 399	1 720 519
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	371 299	849 646
	2 559 099	3 281 294
<u>Not 8 Skärgårdsrenhållningen</u>		
Beloppen ingår i stiftelsens årsredovisning		
Intäkter:		
Årets erhållna bidrag	1 400 000	1 400 000
Nyttjat bidrag, erhållet tidigare år	472 860	1 459 118
Kostnader:		
Renhållning	-1 301 014	-2 387 875
Anläggning och underhåll	-262 268	-359 367
Båt-/Bilkostnader	-231 244	-17 724
Tillsyn och information	-78 334	-94 152
	0	0

Göteborg, den 24 mars 2017

Per Ödman
Ordförande

Eva Carlsson
Vice ordförande

Mats Abrahamsson
Rolf Gustafsson
Åsa Hartzell
Therese Stoltz
Sven Swedberg

Raul Eriksson
Ulla Y Gustafsson
Boel Lanne
Erland Svenson
Stig-Olov Tingbratt

Göteborg den 21 april 2017

Magnus Sandström
Förtroendevald revisor

Wimar Sundeen
Förtroendevald revisor

Björn Brogren
Förtroendevald revisor

Gösta Gustafsson
Förtroendevald revisor

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Gunilla Lönnbratt
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Revisionsberättelsen omfattar legal årsredovisning vilket i detta tryckta dokument omfattar sidorna 21-26

Till styrelsen i Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden, org.nr 857201-9076

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden för år 2016. Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Övrig upplysning

Revisionen av årsredovisningen för år 2015 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 22 april 2016 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse för 2016 (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Jag har att utföra en revision enligt stiftelselagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av stiftelsen resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden för år 2016.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförfordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorernas ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisionssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Göteborg den 21 april 2017
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Gunilla Lönnbratt

Auktoriserad revisor

Magnus Sandström

Förtroendevald revisor

Wimar Sundeen

Förtroendevald revisor

Björn Brogren

Förtroendevald revisor

Gösta Gustafsson

Förtroendevald revisor

Fastigheter

Naturreservat Fastigheter	Kommun	Anskaffnings- värde	Taxerings- värde
Bredfjället			
Grinneröds-Holmen 1:1	Uddevalla	750 000	3 138 000
Brobacka			
Brobacka 1:4	Alingsås	450 000	670 000
Bua Hed			
Bua 1:68	Sotenäs	240 000	81 000
Dalslands kanal			
Skåpafors 6:6	Bengtsfors	12 000	-
Fegen			
Humlered 1:3	Svenljunga	75 000	-
Furustad			
Valsebo 1:45	Dals Ed	263 000	2 081 000
Grimsholmen			
Boberg 3:10	Falkenberg	517 000	721 000
Gårdshult			
Gårdshult 1:11	Halmstad	-	10 269 000
Gässlösa			
Gässlösa 1:7	Varberg	10 425	1 888 000
Hyltenäs kulle			
Sammanföring nr 125733		355 000	-
Öxnevalla-Hyltenäs 2:4	Mark		
Öxnevalla-Hyltenäs 3:6	Mark		
Härskogen			
Härskogen 1:1	Lerum	653 000	4 021 000
Rya 1:17	Härryda		-
Hördalen			
Vallda 25:14	Kungsbacka	1 000	825 000
Kedholmen			
Särö 1:482	Kungsbacka	40 000	77 000

Naturresevat Fastigheter	Kommun	Anskaffnings- värde	Taxerings- värde
Klippan			
Klippan 1:1	Härryda	335 000	-
Koljön			
Ängön 1:107	Orust	123 000	517 000
Kviström			
Kviström 1:81	Munkedal	93 000	749 000
Kynnefjäll			
Krokstads-Hult 1:5	Munkedal	7 000 000	2 548 000
Kälkerön			
Kälkerön 1:2	Tjörn	225 000	1 991 000
Mölarp			
Mölarp 1:18	Borås	710 000	250 000
Nabben			
Nabben 2:1	Mark	-	-
Näverkärr			
Näverkärr 1:2	Lysekil	-	3 133 000
Ramsön			
Ramsön 1:6	Stenungsund	-	287 000
Ramsön 1:5	Stenungsund	1 900 000	1 970 000
Risveden			
Gunntorp 2:23	Ale	5 341 000	-
Skäifthult 1:19	Lerum	1 396 000	-
Rörö			
Rörö 2:160	Öckerö	1 142 315	-
Sandsjöbacka			
Årekärr 1:4	Göteborg	255 000	1 446 000
Sammanföring nr 096545		65 000	2 249 000
Årekärr 1:2	Göteborg		
Årekärr 1:3	Göteborg		
Årekärr 2:15	Göteborg		
Årekärr 2:2	Göteborg		
Årekärr 2:3	Göteborg		
Årekärr 2:31	Göteborg		

Naturreservat Fastigheter	Kommun	Anskaffnings- värde	Taxerings- värde
Sandsjöbacka (forts.)			
Sammanföring nr 096755		127 300	927 000
Hovås 3:268	Göteborg		
Hovås 57:117	Göteborg		
Kobbegården 6:359	Göteborg		
Sammanföring nr 100320		123 700	51 000
Källeredgården 1:31	Mölnadal		
Torkelsbohög 1:32	Mölnadal		
Apelgården 1:14	Mölnadal	35 800	-
Eken 1:9	Mölnadal	44 000	-
Heljered 3:21	Mölnadal	211 900	-
Heljered 3:22	Mölnadal		-
Tällered 1:9	Mölnadal	53 000	-
Varla 6:13	Kungsbacka	12 000	-
Bukärr 4:8	Kungsbacka	3 500	-
Ekenäs 3:29	Kungsbacka	32 500	68 000
Guntofta 5:1	Kungsbacka		-
Sammanföring 214052		333 700	585 000
Algusered 1:249	Kungsbacka		
Bukärr 2:111	Kungsbacka		
Bukärr 2:112	Kungsbacka		
Ekenäs 3:34	Kungsbacka		
Ekenäs 5:12	Kungsbacka		
Guntofta 1:74	Kungsbacka		
Guntofta 2:19	Kungsbacka		
Guntofta 3:7	Kungsbacka		
Höga 1:20	Kungsbacka		
Höga 1:21	Kungsbacka		
Höga 3:2	Kungsbacka		
Nötegång 1:88	Kungsbacka		
Sandsjöbacka 1:2	Kungsbacka	201 000	574 000
Skårby 6:2	Kungsbacka	300 000	
Skarsdalen			
Kvarnviken 1:59	Bengtstors	549 500	2 458 000
Skolskogen			
Sonhult 1:12 (½)	Hylte	500 000	778 500

Naturresevat Fastigheter	Kommun	Anskaffnings- värde	Taxerings- värde
Sumpafallen		138 000	
Svartrå 1:14	Falkenberg		868 000
Svartrå 2:15	Falkenberg		-
Svartrå 2:16	Falkenberg		-
Svartrå vattenfall	Falkenberg		-
Sammanföring nr 135299			657 000
Svartrå 2:17	Falkenberg		
Svartrå 3:10	Falkenberg		
Svartrå 3:11	Falkenberg		
Svartrå 4:11	Falkenberg		
Svartrå 4:12	Falkenberg		
Sammanföring nr 135325			912 000
Bössgård 1:9	Falkenberg		
Maen 1:8	Falkenberg		
Maen 1:9	Falkenberg		
Okome 1:8	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:10	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:12	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:9	Falkenberg		
Ulvsbo 1:5	Falkenberg		
Svartedalen			
Anvik 1:3	Stenungsund	180 000	-
Tjurpannan			
Sammanföring nr 130282		435 000	-
Långeby 2:52	Tanum		
Långåker 1:19	Tanum		
Tofta			
Lycke-Tofta 1:6	Kungälv	390 000	256 000
Tångahed			
Tångahed 1:2	Vårgårda	589 545	518 000
Ulön-Dannemark			
Ulön 1:1	Tanum	230 000	-
Vallda Sandö			
Vallda 1:1	Kungsbacka	1 000	8 354 000

Naturresevat Fastigheter	Kommun	Anskaffnings- värde	Taxerings- värde
Vargö			
Styrsö 1:115	Göteborg	297 000	-
Verleskogen			
Verle 1:39	Ale	1 991 500	1 433 000
Älgön			
Älgön 1:2 (½)	Kungälv	-	1 624 500
Äskhult			
Sammanföring nr 93921		2 100 000	2 940 000
Äskhult 1:2	Kungsbacka		
Äskhult 1:4	Kungsbacka		
Äskhult 1:5	Kungsbacka		
Äskhult 1:11	Kungsbacka		
Summa		30 831 685	61 915 000

Några av de foldrar som trycktes under 2016

Väst kuststiftelsen
NATURVÅRD * FRILUFTSLIV

VÄSTKUSTSTIFTELSEN

Postadress:
Sandöhamnsvägen 71
434 94 Vallda Sandö

Besöksadress:
Seminariegatan 1 F, Göteborg

Telefon 031 – 40 29 81

Mail: post@vastkuststiftelsen.se

www.vastkuststiftelsen.se

Västkuststiftelsen
NATURVÅRD ✱ FRILUFTSLIV